

"וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חֻכְמֵי לֵב..." (כח,ג)

החוכמה אין מקומה בלב כי אם במוח, אל כל מקום דכתיב "חכמי לב" הביאור יראת ה' (דבר העמק)

אמר שלמה בחוכמתו תן לי לב לשמוע כלומר כל מה שילמד יכנס ישר אל ליבו ויחרט ביראת שמים ולא יכנס מאוזן אחת ויצא מהאוזן השניה (תמיד לב) איזהו חכם? הרואה את הנולד. זיכרון יום המוות צריך לעמוד לנגד עיניו של האדם באון תמידי כך מבאר הגר"א לאפיאן זצ"ל ומובאים דבריו בספר "לב אליהו" רק כך יוכל האדם להימנע מלסור לשאול מטה. סוף האדם למיתתו וסוף בהמה לשחיטה. ובוה צריך שיהיה הבדל בין האדם לבהמה, כי הבהמה כאשר מוליכים אותה לשחיטה אינה יודעת מאומה, ואינה מבינה את מה שעתיד להתרחש, היא רואה לפנייה רק את ההווה, אך לצערנו יש רבים מבני האדם שבעניין זה הם נדמים לבהמה ואף גרועים ממנה, כי הקב"ה נתן דיעה לאדם כדי שיכין את עצמו כאן בעוה"ז לקראת העוה"ב. אך, לצערנו, רבים מן העם אינם מבינים זאת, ולא מתבוננים וכבר נאמר "מבשרי אחזא אלוה" ובגישה זו יהיה יותר קל לעבוד על המידות ולעשות חשבון נפש כי סוף מעשה במחשבה תחילה ועוד ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו...ועמי לא ידע ולא יתבונן. ובכדי לא להיכשל חייב אדם לראות את הנולד, ובכך ימנע עצמו מלהיכנס לתוך העברות, שכן ראיית העתיד היא המפתח אשר על ידו יוכל להינצל מפני היצר הרע.

בספר "פניני רבנו הגר"י מובא רעיון נשגב מאת מרן הגר"י, אשר יש בו בכדי להמחיש לנו את הדברים, מעשה באחד שנכשל באיזה עניין (הקשור בהנהגת ציבור) ובא לפני רבנו הגר"י זצוק"ל לשאול איך אפשר לתקן את המעוות?

השיב לו הרב דבריסק זיע"א "מעשה שהיה בעיר אחת, שהיה שם בעל עגלה ותיק וזקן, שעמד על משמרתו זו שנים רבות, והנה הופיע בעיר הזו בעל עגלה חדש צעיר, והתחיל להשיג את גבולו של הזקן הנ"ל.

פגש בעל העגלה הזקן את הצעיר ואמר לו "הנה באת להשיג את גבולי שלא כדון, ועפ"י דין צריך אתה לעזוב את המקום הזה. אבל לפני משורת הדין מוכן אני להסכים שתישאר בתפקיד בעל עגלה בעירנו, אבל בתנאי אחד שתעמוד אצלי למבחן אם בקי אתה בהלכות עגלות. אם תצליח במבחן אסכים שתישאר בעיר, ואם לא תצליח עליך לעזוב את המקום".

הסכימו ביניהם כנ"ל, והתחיל הבעל עגלה הזקן לבחון את הצעיר ושאל אותו "מה צריך בעל עגלה לעשות כשנוסע בדרך, והעגלה עמוסה בנוסעים, והנה שקעה העגלה בבוץ, והסוסים אינם מצליחים בשום אופן למשוך את העגלה מן הבוץ? השיב העגלון הצעיר "מבקשים מהנוסעים שיורידו מהעגלות את המשאות כדי שימעט העומס שעל העגלה, ואז יוכלו הסוסים למשוך את העגלה..."

ושאל העגלון הזקן "ואיך יהיה אם גם אחרי העצה הזו עדיין שקועה העגלה חזק בבוץ ואין הסוסים יכולים להזיזה?

השיב העגלון הצעיר "כי אז מבקשים מהנוסעים שירדו הם מהעגלה, כדי שתהיה הרבה יותר קלה..."

המשיך העגלון הזקן לשאול "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה?

השיב הצעיר "כי אז מבקשים מהנוסעים שידחפו את העגלה מאחריה, ועי"ז יוכלו לחלץ את העגלה מן הבוץ..."

והמשיך העגלון הזקן לשאול "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה?

השיב הצעיר "כי אז אינני יודע עצה לזה..."

אמר לו העגלון הזקן "אם נכשלת בבחינה! וכפי שהוסכם ביננו עליך לעזוב את העיר..."

אמר הצעיר "אכן אקיים את ההסכם ואעזוב את המקום כאשר הבטחתי, אבל אבקשך שתאמר לי מה היא באמת העצה במקרה הנ"ל?"

השיב לו העגלון הזקן "יקירי, באמת במצב ביש כזה אין שום עצה איך לחלץ את העגלה מהבוץ העמוק ששקעה בו, אבל בעל עגלה מנוסה נזהר מלכתחילה שלא להכנס לכזה בוץ שאי אפשר להיחלץ ממנו!..." (אור דניאל)

ישראל לסגולתו

סגלה למיתוק הדינין לאחר שכבר שורים על האדם

מובא בספר "שומר אמונים" (מאמר צהלי ורוני ז):

לאחר שִׁכְבַּר הַדִּינִים שׁוֹרִים עַל הָאָדָם וְתַפְסוּהוּ בְּנִסְיוֹנוֹת וְיִסּוּרִים, שְׁאֵז קֶשֶׁה עָלָיו הַשְׂמִיחָה, אֲזִי הַעֲצָה רְאשִׁית, שְׁיִפְנֶעַ וְלֹא יִתְמַרְדַּ נְגַדְם בְּזַעַף וְזַעַם עַל ה', אֲלֵא יִפְנֶעַ לְה' וְיִכַּפֵּף קוֹמָתוֹ לְה', וְעוֹד, שְׁיִדַּע שְׁגָם בְּהַדִּינִין וְהַיִּסּוּרִים טְמוּנִים חֶסֶד וְרַחֲמִים, וְיִתְבּוֹנֵן לְמִצְאָ מִדַּת הַרַחֲמִים הַיֵּאֲדָה הַיֵּאֲדָה מִשְׁתַּתְּפֵת לְמִדַּת הַדִּין הַשׁוֹרָה עָלָיו. וְעוֹד שְׁיִדַּע שְׁהַרְפוּאָה כָּבֵד נִמְצְאָת וּמוֹכָנָה טָרֶם הַמִּפְּהָ, וּבִידִיעָה זוֹ שְׁיִדַּע שְׁגָם בַּיִסּוּרִים עֲצָמָם לֹשׁ מִדַּת הַרַחֲמִים, וְכֵן כְּשִׁידַע שְׁהַרְפוּאָה כָּבֵד מוֹכָנָת וְעוֹמְדָת קִדְם בּוֹא הַמִּפְּהָ וְכִמוֹ שְׁאֲמְרוּ חַז"ל (מגילה י"ג ע"ב) "אִין הַקְּבִי"ה מוֹחֵץ אֲלֵא אִם כֵּן שׁוֹלַח רְפוּאָה תַחֲלֵה". אֲזִי בְּזֶה שְׁיִדַּע הָאָדָם יְדִיעוֹת אֱלוֹ מִמִּשְׁיַךְ הַחֶסֶד וְהַרְפוּאָה עַל עֲצָמוֹ לְמִתַּק הַדִּינִין מַעֲלִיו. וְאֵז לְבּוֹא לְשְׂמִיחָה בְּה' גַּם בְּמִצְבוֹ זֶה הַגְּרוּעַ, וּבְכֵן הַשְׂמִיחָה שְׁתַּצְמַח לוֹ מִיְדִיעוֹת אֱלוֹ - יוֹסְרוֹ הַדִּינִין מַעֲלִיו, שְׁכֵן אִם אִינוֹ עוֹסֵק בְּתְשׁוּבָה וּבְשְׂמִיחָה כְּשֶׁהַדִּינִין עָלָיו - אֵז חַיִּו מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר.

(הרב יעקב ישראל לוגאסי)

אהבה:

ט. כְּשֶׁתְּהֵא נִזְהָר מִשְׁנֵאת חֲנֹם: אֲזִי, כְּשֶׁיְהִי לְךָ אִיזָהוּ מִשְׁפָּט עִם אֶלֶם שְׁאִינוֹ רוֹצֵה לְפָשֵׁר עִמָּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִתְפָּשֵׁר עִמָּךְ.

סוג נוסף של הכנסת אורחים

קיומה של מצות הכנסת אורחים בתקופתנו, יכולה להתקיים גם בהכנסת אורחים אל תוך הרכב, כגון שלוקח ברכבו חבר או טרמפיסט וכיוצא בזה.

כתב בספר עלינו לשבח (עמוד קכו): אתה נוהג ברכבך ביום שרב לוהט, ומביט מבעד לחלונות באנשים המיוזעים עמוסי-הסלים המהלכים ברחוב, ומסמנים לך לעצור, ואתה ממשיך בדרכך כאילו לא אירע דבר! איזה גמילות חסד של ממש יש ביד הנהג לעשות, ואסור להחמיץ הזדמנות פז שכזו. והורו חכמי הדור שמי שלוקח אנשים ברכבו, מקיים בזה מצות הכנסת אורחים. בל נדוש את המצוה הזו בגלגלנו. ע"ש.

משהו לנשמה

מעשה מדהים אירע אצל ה"בבא סאלי" זצוק"ל:

יהודי אחד, קבלן במקצועו, היה מקורב מאוד אצל הרב. לא היה האיש צדיק מופלג ולא אברך ישיבה, אלא היה ירא שמים ומקיים כל אשר אומרים לו. היה עובד באמונה וביושר ותורם לצדקה מהונו ומאונו. בכל פעם שהיה נכנס אצל ה"בבא סאלי", היה הרב מאיר לו פנים, ונהנה בו.

צהריים אחד נזדמן לו לשוב לבוא אל הרב. והנה, כאשר ראהו הצדיק נזדעק וקם למולו, והחל לצעוק עליו בקול רם ומחריד: "שקרן! רמאי! נוכל אתה! הולכת אותי שולל כל כך הרבה זמן!" וכו'. נראה כי זעמו של הרב לא היה שגרתו, ובני הבית כולם נזעקו לקול קריאותיו. אבל ה"בבא סאלי" לא אבה להפסיק לצעוק, וקצף עליו כהנה וכהנה במשך דקות ארוכות ולא נתקרה דעתו עד אשר צעק בפניו: "תצא מהחדר שלי ואל תדרוך בו יותר!"

מרוב בהלה יצא מהחדר במנוסה. הוא בכה חרש בינו לבין עצמו ולא ידע את נפשו. "מה קרה?" שאל את עצמו "מה עשיתי בזמן האחרון? מה סיפרו לו עלי?" ולא היה מי שיתן לו תשובה. הוא הלך לביתו, הסתובב בפיוזור נפש מחדר אחד למשנהו, ולא מצא טעם לחייו. הוא החליט ללכת לאתר הבניה שלו במצפה רמון, אולי יראה אנשים וישכח מצעריו. הוא שהה שם כמה שעות, ולקראת ערב לקח את הפועלים במכוניתו לביתם כמנהגו.

האירוע כולו לקח פחות משניה...

המכונית שלפניו בלמה בפתאומיות באחד העיקולים של כביש מצפה רמון, וכיוון שהיה שקוע בצערו, תגובתו הייתה איטית למדי: כשהבחין ובלם בפראות בחלקיק השניה האחרון, כבר היה מאוחר למדי. המכונית הועפה אל התהום הנוראה שמשמאל לכביש, והתגלגלה שם כאבן קטנה...

למה לא הוצת מיכל הדלק עד היום הוא אינו יודע. באותם רגעים הוא לא חשב על זה. הוא עיקם את הדלת, וזחל בשארית כוחותיו. אז ראה את מכוניתו מרוסקת ואת שני פועליו הגויים מתים. לפתע התפרץ בבכי: "ריבונו של עולם, בזכות מה אני חי?" הוא מישש את גופו, ולא האמין: הוא בריא ושלם! החושך כבר ירד ואיש לא ראה אותו. בכל כוחותיו התאמץ לטפס אל הכביש, ועצר טרמפ למשטרת ירוחם. סוף כל סוף הוא צריך להודיע על התאונה ועל ההרוגים. באמצע הדרך שינה את תוכניתו והחליט לנסוע לנתיבות אל ה"בבא סאלי".

"יהי מי!" חשב לעצמו "יצעק עלי הצדיק? אין ברירה. אני מוכרח ללכת אליו!"

לפני דלת חדרו של ה"בבא סאלי" נעצר שוב. הוא דמיין לעצמו מה מחכה לו, ורוחו נשברה בקרבו. הוא אזר אומץ בקרבו, דפק ונכנס...

והנה ה"בבא סאלי" קם למולו בפנים צוחקות כמימים ימימה, ואומר לו: "ברוך הבא! ברוך הבא! אני מחכה לך...בוא, חביבי...תשב".

זרם דמעות פרץ מעיניו של האיש, והמילים נעתקו מפיו. הוא הבין שאין טעם לספר לצדיק מה אירע ולכן קירר את התרגשותו והצליח לפלוט מילים אלו בלבד: "רבנו, תסביר לי מה היה היום?"

"דע לך", אמר לו ה"בבא סאלי" "כי המעשר שאתה נותן מכספך לתורה, מגן עליך כחומה בצורה, ולכן כמה פעמים שרצו המזיקים להזיקך, לא יכולו. אבל בזמן האחרון התחלת להתגאות על מעשיך הטובים האלה, וצמחה לך קרן רוחנית ברגל (!) כמאמר חז"ל: האי מאן דיהיר בעל מום הוי. וכשנכנסת היום בצהריים ראיתי (!) את מלאך המות קשור לך שם...והבנתי אין כך דרך להציל את חיידך רק אם אצליח להוריד את גאוותך מיד. לכן השפלתי אותך. וכאשר רוחך ירדה כל כך, עזב אותך מלאך המוות. ולקח את שני הערלים...!!!!"

לצערנו, אנו נתקלים כיום בתופעה שאנשים מאבדים ממון רב אעפ"י שאין להם כלום באוצרותיהם, וזאת כדי שלא להיות "נחותים" מחבריהם, ומשקיעים כל ממונם בדירות יוקרה, במכוניות פאר, ובכל מיני מותרות, וכל זאת למען יראו אחרים את יכולתם ולכל זה גורמת הגאווה.

וכך אנו מבקשים בכל יום בתפילה: "ונפשי כעפר לכל תהיה" זוהי לא סתם בקשה, אלא הרגשה תמידית שצריכה להתלוות אל האדם במשך כל חייו יום יום, רגע רגע.

הנביא צפניה אומר: "בְּקִשׁוֹ אֶת ה' כָּל עֲנֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעְלוּ בְּקִשׁוֹ צֶדֶק בְּקִשׁוֹ יַעֲנֵה אוֹלֵי תִסְתְּרוּ בַיּוֹם אֶף ה': " (צפניה ב, ג). מידת הענווה היא מידה הנצרכת לקנותה בעמל רב, פשוט ללמוד ולפעול ולעשות.

וכבר נאמר במשלי (ג, לד'): "וְלַעֲנִיּוֹת יִתֵּן חֵן: " ובפרקי אבות(ד, י'): "וְהַיּוֹ שֶׁפָּל רֹחַ בְּפָנָי כָּל אֲדָם. "

כללו של דבר" השפיל עצמך וינשאך המקום !